

Kolozsvári bokréta

Városaink szokványos polgári-proletár élete mögött van egy másik világ: a városi emberpiacokra tódult falu külön-élete. Nincs ebben különbség Pozsony és Kolozsvár között. Vannak pozsonyi utcák, átjáróházak, templomok és vendéglők, ahol vasárnap délutánonkint a Kisalföld népe találkozik. Csallóközi legények és lányok falvak, járások szerint, az otthoni táj kötöttségében sodród-
nak egymáshoz s a maguk zárt világát varázsolják néhány órára az idegen falak közé. Van egy ilyen másik-Kolozsvár is. Vasárnap délután százával-ezrével hullámszik, énekel, dévajkodik a szamospartí Sétatér óriásfái alatt, a Malomárok mellett s a Széchenyi-tér piaci fabódéi körül. Színpompás nyüzsgés, ahány falu, annyi piros, kék, zöld, fekete népviselet. Árva nép: Kalotaszeg falvaiból és a Székelyföldről elsodorta a kenyérgond, de a szolgasorból, a nap-számoseletből öntudatos városi elemnek nem tudott felemelkedni.

Ezzel a másik-Kolozsvárral találkoztam a Kolozsvári Bokréta táncos forgatagában. A legények-lányok legtöbbje aligha mozgott még ilyen tükörsíma parketten: Kolozsvár legelőkelőbb díszterme nyilott meg egy vidám éjszakára a Malomárok és a Széchenyi-tér cselédnépe s a környék földművesifjúsága előtt. Nyolcvannégy legény és lány mutatta be ősi néptáncait, — hogy a mulatás örök emberi nyíltságában közelebb kerüljön egymáshoz iparos, gazda, munkás és szolgál. Semmi sem hiányzott a Kolozsvári Bokrétából: színek zuhatagia, csörgő-pattogó figurázás, ősi ütemek, rugalmasság és szépség. Mégsem volt amolyan Gyöngyös Bokréta, cécó, idegenforgalmi látványosság. A színes párok egymásnak mutatták be táncaikat: székiek a györgyfalviaknak, magyarfenesiek a nyárádmagyarosiaknak. Dolgozó magyarok a dolgozó magyaroknak.

Elhagyatott a falu s még elhagyatottabb a városban a falusi. Nem csoda, ha félnék-dölyfösen elzárkóznak, elkülönülnek egymástól a Kolozsvárra beszármazott vidékiek. A harisnyás székely alkalmazott dehogy is áll szóba a kékkabátos széki legénnyel! A magas, fekete tordaszentlászlóiak nem ismerik Kolozsvár büszke hajdúivadékait, a hóstáti földészeket. De még a hóstátiak sem járnak együtt: már hogyan is barátkoznék meg a nagyudvaros Magyar-utcai a Pacsírta-utcai fuvarosnéppel... Először a Kolozsvári Bokréta hozta össze a székelyeket, a kalotaszegieket és a hóstátiakat. S hogy iparosok és munkások hívására gyűltek össze egy nagy társaságba, hogy a városi dolgozók kezdeményezésére léptek ki sajtáságos jobbagyközösségi elkülönültségeikből — az a Kolozsvári Bokrétának a kisebbségi magyar közélet egyetemesebb vonatkozásaiban demokratikus értelmet és jelentőséget ad.

A táncos párok hatalmas kört alakítottak s a szabadon hagyott széles teremben tizenkettesével lejtették-ropták el táncaikat a falusi csoportok. A kolozsvár-hidelvei legények és lányok méltóságteljes, fegyelmezett csárdásfigurái nyitják meg a néptáncbemű-

tatót. Feketében a fiúk, sarkantyú a csizmáikon, a magyarosba öltözött lányok fején piros babos kendő. Művészi kikészítés nélkül táncolnak, úgy ahogyan maguk közt szokták a Hóstát mélyén. Sorra kerül a porka is (a magyar néptáncá idomult polka) és a Bécsből jött valcer. Ősi magyar táncforma és városi műhatás eredeti egyvelegben keveredik. A hóstátiak beállnak a körbe s három közeli falu legényeinek közös katonatánca következik. Magyar-fenesi, tordaszentlászlói és szászlónai földművesifjak járják a legényes-táncot: daliás mozdulatok a mennyezetről ömlő fényben, a sok fiatal test szabályos ütemben rándul, szökken, toporzékol — csak az arcok mozdulatlanok, merevek, mintmegannyi bálvány. A lányok is befutnak a körbe, ki-ki kedveséhez s csárdást húz a cigány.

A drága, otthonszött kalotaszegi varrottasok, a kék és piros vállfős ingek, sokszínű berakott női bőrmellénykék és falun készült csörgő ékszerek — révületbe ejtő keleti kép ez, a forgás és fény káprázatában. A lányok kerek arca ütemesen mozdul jobbra-balra, most nem nagyságáiké, hanem övék a parkett, a szín, a zaj. Édes a mosolyuk, boldogok.

A legeredetibb ősi néptáncokat a székiek őrizték meg. Tánczenéjüket senki sem ismeri Kolozsváron, fel kellett hozatni primásukat a Szamosújvár melletti Székről. Csupa apró ember: megannyi gyerek. A fiúk kalpagján különös élő bokréta: mintha zöld koronát hordanának a fejükön. Vigyáznak rá, magasan tartják. Tánc közben négyesével-hatosával egymásbafogózkodnak, toppannak-fordulnak, kopognak-pattintanak, a terem lelkesülten helyesel, tapsol, pedig eddig a legtöbben ajkbiggyesztve beszéltek a kistermetű, rézgombos, piros nyakkendő székielekről.

A következő csoport: a györgyfalvaiak, Kolozsvár tejesemberei. Szürke abaposztó-vadászkabátkában a legények, szinte cigányosdús, földigérő sötétzöld-sötétvörös ruhában a lányok. Míg a fiúk a legényest táncolják, a lányok körbe-karikába karolják egymást, egy a középén énekel, a többi hajladozva kanyarodik-forog körülötte. Végül egy györgyfalvi legény egyedül marad a körben. Remekel, figuráz, leguggol-felpattan, hívogatósan-büszkén szaporázza, ledobja kalapját, kabátját s kiomló fehér gylcsingében járja tovább.

A székelyek zárják a sort. Ma már annyian sodródtak ide a Csikból, Háromszékből, Udvarhelyből, hogy nélkülük Kolozsvári Bokréta el sem képzelhető. A többiek szelidebbek náluk, félnek is a székelyek duhajkodásától, aminek mindig vérontás a vége. Hóstátiak, kalotaszegiek nem is szeretik a székelyeket: kerülnek egymást messziről. Szimbólikus értéke volt ezért, hogy a Kolozsvári Bokréta megkezdése előtt székelyek és kolozsmegyeiek bemutatkoztak és ünnepélyesen megrázták egymást kezét. A nyárdmagyarosi székely táncscsoport katonásan vonul fel: csizmájukon csörgő, feszes fehér harisnyában, piros himzett mellényben, félrevágott úrikalapjukon árvalányhajjal a legények, zsinóros mellényké-

ben a lányok. Bemutatják a forgatóst, a jártatóst, a székely csárdást, a négyes, hatos és nyolcas figurákat.

Mintha valami komor szertartás volna: a csizmák pontosan szabályosan elkopogják a taktust a parketten, úgy mozdul-forog mindenki, mint az órajáték. Egyre tempósabb a tánc, végül szeretlen ölelkezéssé bomlik a székelycigány muzsika bódulatában.

Napok multával a Magyar Dolgozók Szövetsége helyiségében találkoztam újból a táncos legényekkel-lányokkal. A Kőlozsvári Bokrétát rendező iparosok és munkások az ismerkedés emlékére száz értékes erdélyi magyar könyvet osztottak szét ama másik-Kőlozsvár falusi magyar fiataljai között. Ott állnak a vasárnapi táncosok Petőfi képe alatt, nézik-forgatják a kiterített sok könyvet. Most hétköznapi munkaruha van rajtuk: a bevégzett napi robot után szövik fel félórára a szervezetbe a tejesember, kocsis, boltiszolga, cselédlány, béres és gazdalegény. Leülnek, lapozzák az emlékebe kapott könyvet. Tamási Áron regényét, Balázs Ferenc naplóírását, Petőfi verseit, a Korunk és a Pásztortűz bekötött évfolyamait, az Erdélyi Gazdasági Egylet sok népoktató mezőgazdasági füzetét.

Nézem: a fogason egymás mellett a kőművessapka, az árvalányhajas székelykalap s a hóstáti fekete kalpag, rátűzve még a vasárnapi arany búzakalász. Magyar egységről, a dolgozók összetartásáról esik szó a teremben. Hóstátiak, székelyek, kalotaszegiek megállapodnak abban, hogy az erdélyi jobbágyforradalom ötszázadik évfordulója alkalmával közösen vonulnak fel a Magyar Színházba, Kós Károly darabjának, a Budai Nagy Antalnak ünnepi előadására.

Balogh Edgár.

A szentai terjesztőbizottság beszámolója

Mint a jugoszláviai magyar fiatalok egyetlen harcos szellemű folyóiratának, a HID-nak szentai terjesztőbizottsága, kötelességünket teljesítjük akkor, amikor röviden beszámolunk arról a munkáról, amelyet Szentán a lap terjesztése és beszerzése körül fejtünk ki. Hogy a kívánt eredményt nem tudjuk felmutatni, az még csak további munkára serkent bennünket, mert tisztában vagyunk azzal, amilyen mértékben emeljük az eladott példányok számát, olyan mértékben növeljük nálunk az öntudatos olvasók még kicsiny táborát, olyan mértékben szolgáljuk az emberi kultúra, az emberi haladás ügyét.

Nem is olyan régen a HID-at még alig olvasták nálunk. Előfizetői túlnyomórészt az itteni középosztály sorából kerültek ki, akik, noha a kötelességérzettől hajtva megvették a lapot, nem sokat törődtek vele. Később azonban, ahogy mindinkább tért nyertek a lapban a demokratikus eszméket szolgáló frások, sokan felfigyeltek és kezdték a lapot jobban vásárolni. A régi terjesztő-

ket felváltottuk és hozzáláttunk a beszerzéshez. Eleinte sok akadály tornyosult előttünk. A legnehezebb akadályok egyike az volt, hogy a munkásság vonakodott a lapot felkarolni, úgyhogy alig tudtunk 5—10 darabot példányonként elhelyezni. De rendíthetetlen akarattal és a lap egyre tisztuló tartalmának eredményeként sikerült a bizalmatlanságot, amely a munkásság részéről ért bennünket, elosztatnunk. Az eladott példányszám még az 1936-os év utolsó hónapjaiban is csak 25—30 darabra rúgott. Ma már ez a szám elérte a 65-öt, azonkívül 11 előfizetőt tartunk nyilván. A lapot a haladottabb városi intelligencia, az ipari munkások és földmunkások nagy tömegei, valamint a kisparasztok olvassák. Hogy lapunkhoz olvasóink milyen nagy szeretettel és odaadással ragaszkodnak és hogy mennyire szívükön viselik annak törekvéseit, jellemző erre nézve az, hogy egy számot, különösen a szegény földmunkások, 2—3-an vesznek meg, csakhogy elolvashassák.

Minden erőnkkel és igyekezetünkkel azon leszünk, hogy a múltban elkövetett mulasztásokat a jövőben helyrehozzuk, hogy az érdeklődésnek azt a spontán megnyilvánulását, amellyel olvasóink és barátaink körében találkozunk, még nagyobb méretéig fokozzuk. További munkánkhoz az erőt és kitartást az a tudat adja, hogy a HID minden dolgozó agyába a tudás világosságát és szívébe az emberszeretetet igyekszik bevinni, hogy elejét vegye annak a veszedelemnek, amely a fasizmus részéről a civilizációt, a békét és az emberiséget fenyegeti.

Szenta, 1937 nov. 11.

A HID szentai terjesztőbizottsága.

A munkabérek és az alkalmazott munkások Vojvodinában*

1. Az alkalmazott munkások száma vasutasok, bányászok és földmunkások nélkül:

	Vojvodina	Jugoszlávia
1930. } évi	85 839	631.181
1936. } átlag	94.981	616.209
1937. VI.	107.603	713.835
1937. VII.	106.156	707.489
1936. VII.	92.141	629.490

2. Az átlagos munkabérek fejlődése:

	noviszádi kerületi munkásbiztosító területén	szombori	petrovgrádi	szuboticei	Vojvodinában	Jugoszláviában
1928. } évi	26'49	22'90	22'34	21'33	22'90 (1930)	26'56
1936. } átlag	18'46	16'57	15'55	15'36	16'64	21'68
1937. VI.	19'63	17'44	17'66	17'28	18'17	22'73
1937. VII.	20'06	17'62	18'39	17'72	18'66	23'02
1936. VII.	18'25	16'60	16'02	15'70	16'78	21'85

* A Központi Munkásbiztosító Hivatal kimutatása alapján.